

Nokia Satamanrannan asemakaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2018

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Timo Jussila

Tilaaja: Nokian kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Inventointi	4
Tulos	6
Lähteet	6
Vanhoja karttoja	7

Kansikuva: Oikealla tekokumpare, taustalla kylpylä. Kuvattu itään.

Perustiedot

Alue: Nokia Satamarannan asemakaava-alue Nokian keskustasta n. 1 km kaakkon.

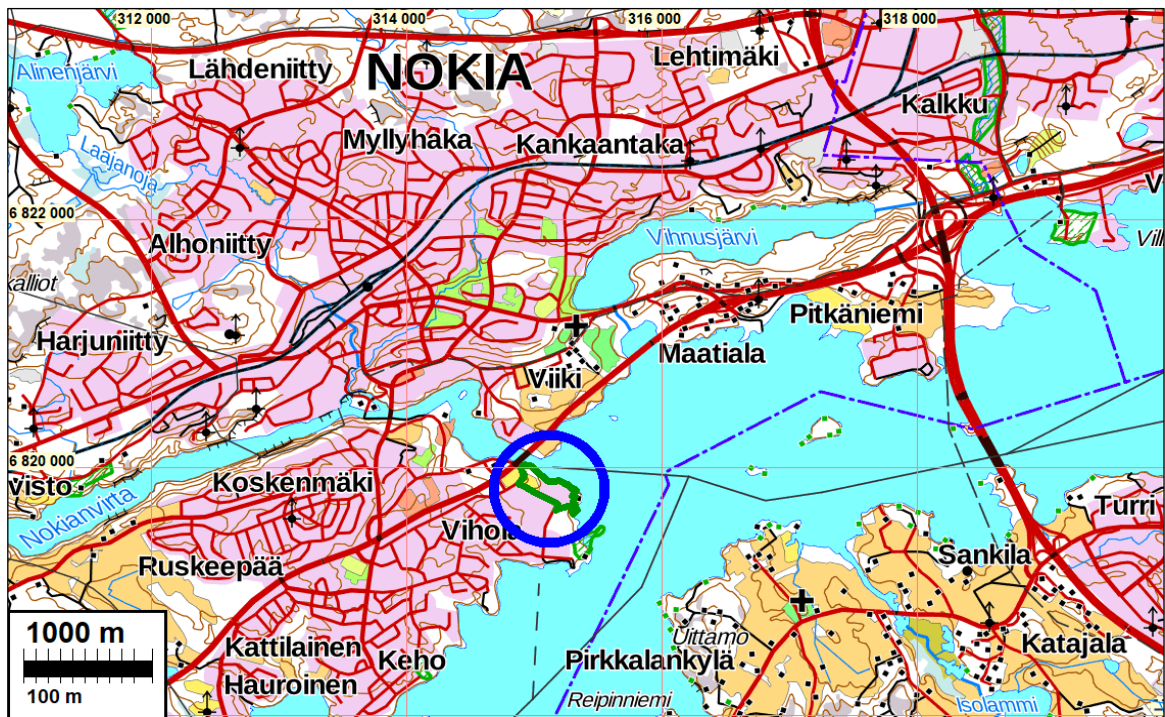
Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi arvioitavia kulttuurihistoriallisia jäännöksiä.

Työaika: Maastotyö 6.5.2018.

Kustantaja: Nokian kaupunki.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen. Raportin koostaminen Jussila.

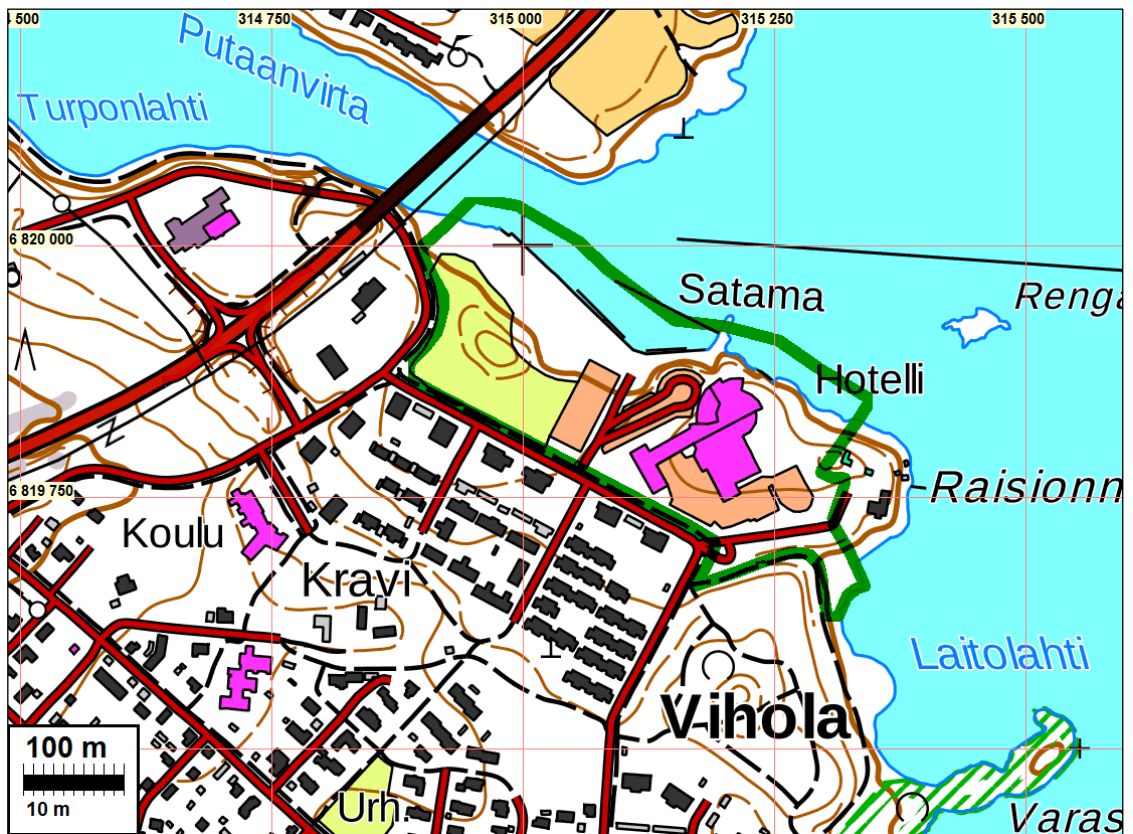
Tulokset: Alueelta ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa ei havaittu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia kulttuurihistoriallisia jäännöksiä.

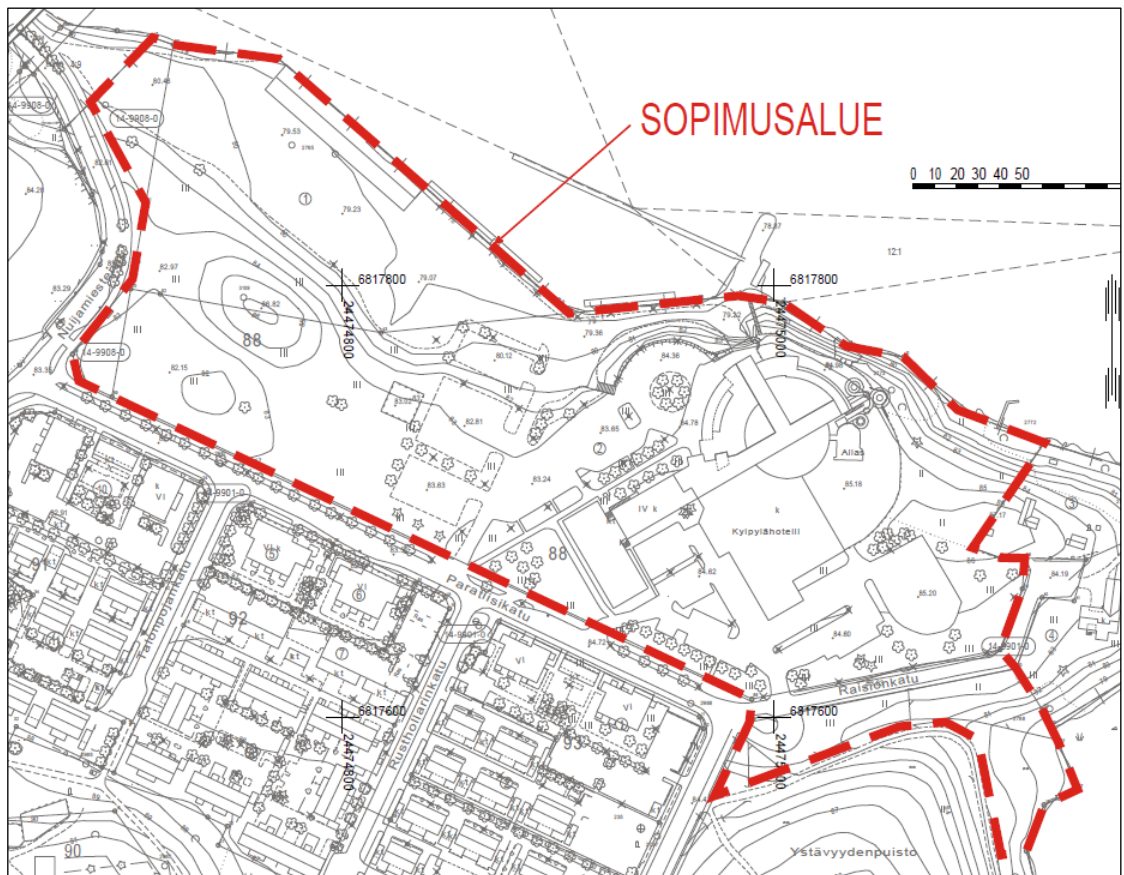
Tutkimusalue on sinisen ympyrän sisällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 05/2018, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 05/2018. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Yleiskartat

Tutkimusalue on rajattu vihreällä.

Tutkimusalue on rajattu punaisella (Kartta Nokian kaupunki).

Tutkimusalue punaisella. Alla ilmakekuva Google.

Inventointi

Nokian kaupungilla on tekeillä Satamarannan asemakaava Nokian keskustan kaakkoispuolelle, Putaanvirran suun etelärannalle, alueelle missä sijaitsee mm. Nokian kylpylä. Nokian kaupunki tilasi asemakaava-alueen arkeologisen inventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen 5.6.2018, tutkimuksen kannalta erinomaisissa olosuhteissa.

Alue sijaitsee Pyhäjärven rannalla, Putaanvirran suulla, noin 1 km Nokian keskustasta kaakkoon. Aluetta on vuosikymmenten saatossa muokattu voimakkaasti. Nykyisellään alue on pääosin rakennettua aluetta. Alueen itäosassa on Nokian kylpylän rakennuskompleksi laajoine paikoitusalueineen ja itäpään niemen kärjessä - mikä ei kuulunut tutkimusalueeseen - iso omakotitalo pihoineen. Alueen länsiosa on suureksi osaksi täytemaata joka nyt viheralueena ja sen rannalla on laaja pienvenesatama ja sen paikoitusalue. Vain suppealla alalla tutkimusalueen itä- ja kaakkoisreunamilla on ehjempää maastoa.

Alueelta ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähimmät tunnetut kohteet ovat Putaanvirran pohjoispuolella noin 100–500 m alueelta koilliseen: *Viik* rautakautiset hautaröykkiöt ja historiallisen ajan kohde *Viikin säteri*. Noin 500 m alueelta kaakkoon on rautakautinen löytöpaikka *Vasarasaari*.

Alue on 77,5 – 85 m korkeustasolla (Pyhäjärvi on keskimäärin n. 77,2 m tasolla). Alueen länsiosa on suureksi osaksi alavaa vanhaa vesijättöä ja täytemaata, itäosassa luontainen maasto nousee 85 m tasolle. Periaatteessa alueen itäosassa on voinut sijaita rantasidonnainen, pyyntikulttuurin asuinpaikka, mutta alue on varsin rakennettua ja rannat muokattuja.

Isojakokartalla v. 1767 alue on ollut joutomaata, itäosassa kalliota ja alueen länsiosa suureksi osaksi vettä ja silloisella rannalla rantaniittyä. Lähin vanha, historiallisen ajan kylätontti on n. 230 m tutkimusalueen lounaispuolella sijainnut Vilhola (nykyisen Kravin talon kohdilla). Myöhemmillä kartoilla pellot ja niityt ovat ulottuneet lähemmäksi rantaa, tutkimusalueen etelälounaisreunamille. Alueen maankäyttö on ollut muuttumatonta 1900-luvun alkuun: peltoa, niittyä, joutomaata. V. 1909 kartalla on nykyisen kylpylän tienoille merkitty torppa – sitä ei ole vielä 1903 ja 1800-luvun lopun kartoissa. Jossain vaiheessa ennen v. 1954 alueen länsiosaan on tehty satama ja puutavaran varastointialue ja sinne on vedetty lännestä rautatie (1954-kartalla). Vuoden 1961 kartalla rautatie on purettu mutta alue on edelleen varastoalueena 1980-luvulle, jolloin alueelle rakennetaan kylpylä ja sen kehitys nykyiseen tilaan alkaa.

Alueen topografiasta tehtyjen silmänvaraisten havaintojen sekä karttojen korkeuskäyrien perusteella voidaan havaita, että maastonmuodot ovat nykyisellä viheralueella merkittävästi erilaiset kuin aiemmalla peltoalueella: paikalle on mm. kasattu huomattava määrä maa-ainesta, minkä tuloksena siellä on nykyään korkea ja suhteellisen laaja maakumpare.

Valtaosan tutkimusalueesta kattaa hotellikompleksi sekä satama-alue. Hotellin ja sataman sekä katujen rajaamalla viheralueella, hotellin luoteispuolella, tehtiin silmänvaraisia havaintoja sekä arkeologista koekuopitusta ja maanäytekairauksia. Niiden perusteella alueen maakerrokset todettiin sekoittuneiksi. Säilyneitä luontaisia maakerroksia tai peltoviljelyn jäljiltä olevia muokkauskerroksia ei todettu missään kohtaa. Silmänvaraisten havaintojen perusteella alueella on kuorittu, tasattu ja kasattu maa-ainesta suhteellisen suuria määriä.

Hotellin itäpuolella, Raisonnonkan tuntumassa, on pienialainen lehtipuumetsikkö, joka rajautuu hotellikompleksiin, pysäköintialueeseen, omakotitonttiin ja järvenrantaan. Paikalla on yksi isompi ja muutamia pienempiä maakiviä. Alueella tehtiin arkeologista koekuopitusta, maanäytekairauksia ja metallinilmainsinetsintää. Maakerrokset ovat kauttaaltaan sekoittuneita. Koekuopituksessa, metallinilmainsinetsinnässä ja silmänvaraisessa havainnoinnissa alueella todettiin runsaasti historiallisen ajan roinaa: tiiltä, rautarajua, kirkasta ikkunaliasia, pullolasia, pullonkorkkeja yms. Peruskartoille v. 1954 ja v. 1961 alueelle on merkitty pari sittemmin purettua taloa ulkorakennuksineen, mikä selittää maastossa todetun historiallisen ajan roinan ja sen runsaan määrän.

Tulos

Alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueella ei todettu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia kulttuuriperintökohteita.

25.5.2018

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen

Vasemmalla kylpylärakennusta, siitä oikealle rantametsää, etualalla parkkipaikka ja nurmikkoa. Kuvattu pohjoiseen.

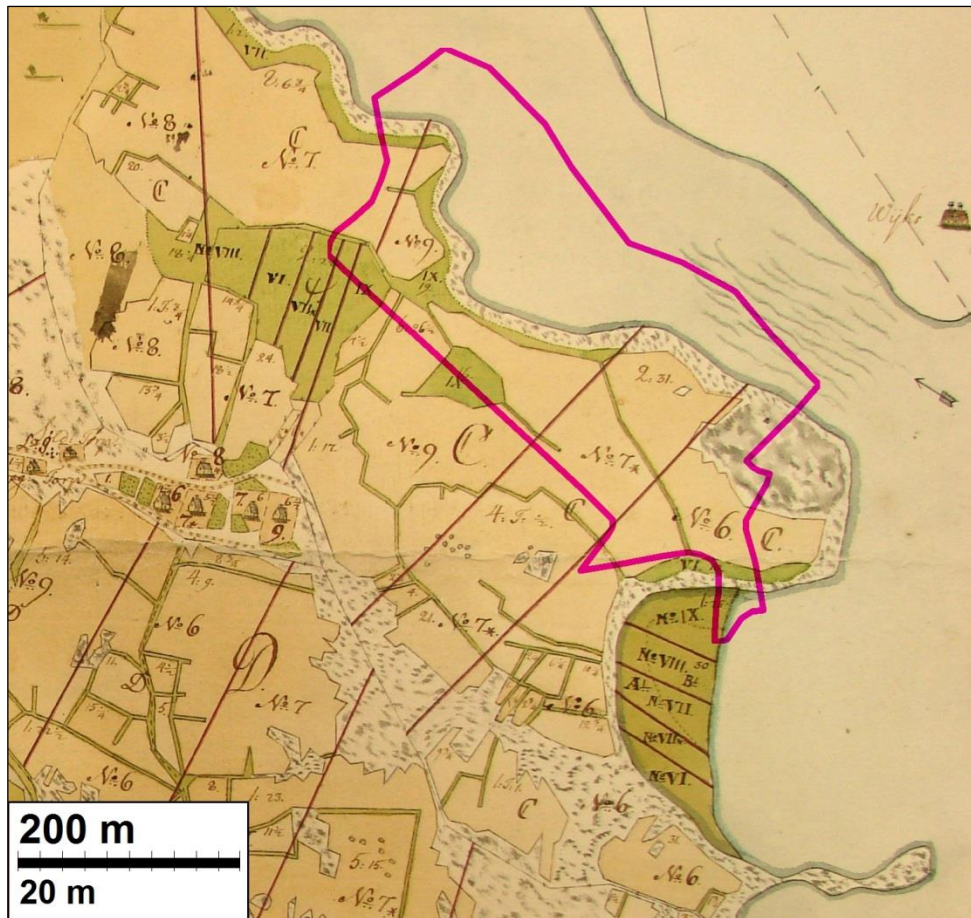

Kaava-alueen itäisintä rantavyöhykettä. Kuvattu luoteeseen (vas.). Rantametsää kylpylärakennuksen koillispuolella. Kuvattu itään (oik.)

Lähteet

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo, 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. SKS.
Hall, Daniel 1769. Andra Delen af Chartan öfwer Kohmala, Taipale, Wihola, Tyrckölä, Kehoi, Haurois, Kennola, Wastamäki, Memmola etc. byars ägör i Birkkala Sokn, Öfre Satakunda Härad och Björneborgs län belägne. (H6:11/1-25)
Karta öfver Birkkala Härad i Tavastehus län. 1878. Maanmittauslaitos.
Peruskartta 2123 05 Nokia 1954, 1961, 1975, 1980, 1991. Maanmittauslaitos.
Pitäjänpöytäkartta 2123 05 Pirkkala v.1903 ja 1847 päällepiirros 1800-l lopulla. Maanmittauslaitos.
Senaatin kartasto 1909. Rivit XIX XX. Lehdet 22.23.

Vanhoja karttoja

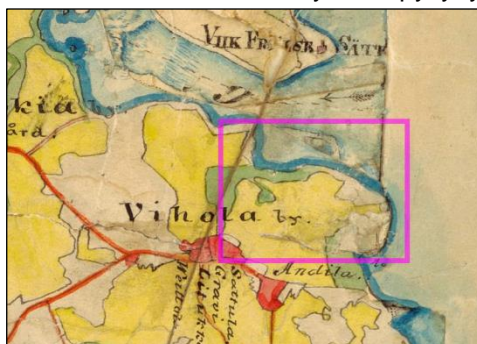

Ote v. 1769 kartasta. Rantaviiva on alueen länsiosassakauempana etelässä kuin nykyään. Wilholan kylätontti on alueen lounaispuolella. Virran vastarannalla on Viikin taloja.

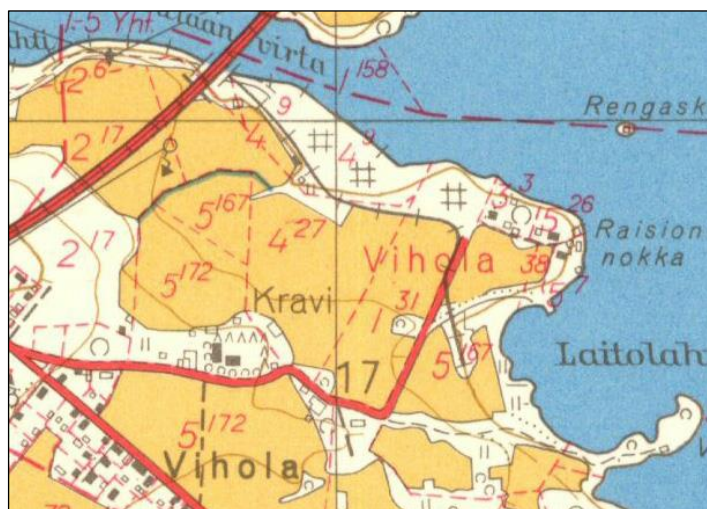
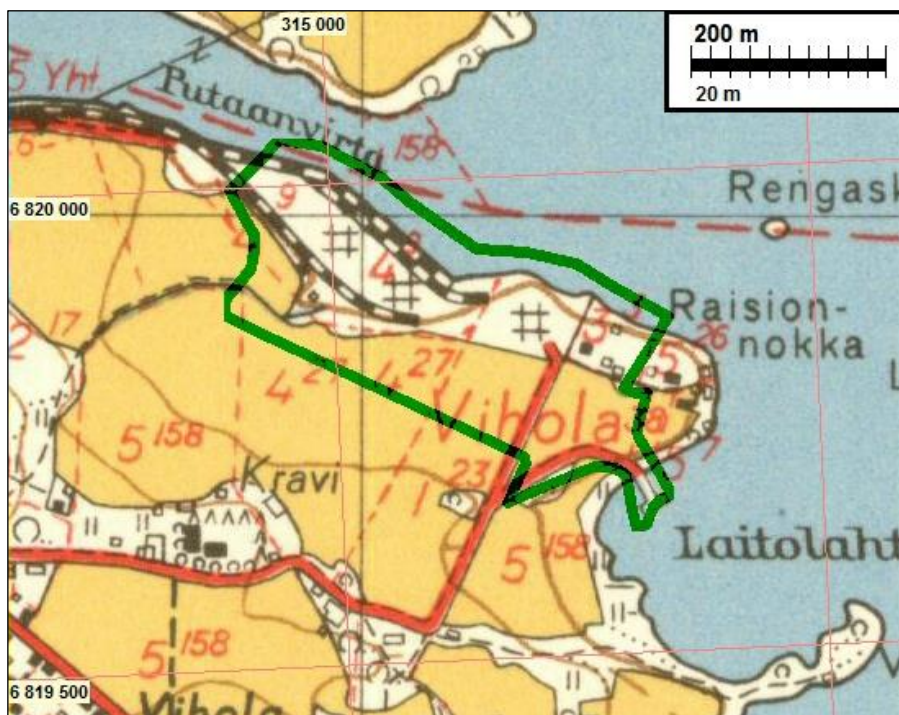
Ote Kuninkaan kartastosta v. 1796-1804 ja kihlakunnan kartasta v. 1878. Tutkimusalueen sijainti on osoitettu sinipunaisella. Alla otteet 1800-luvun lopun ja v. 1903 pitäjänkartoista.

Alueen maankäyttö on pysynyt samana 1700-luvulta lähtien.

Ote senaatinkartasta v. 1909 alueen itäosaan on tullut torppa.

Vanhat peruskartat Nokia 2123 05, vuosilta 1954 (ylempi) ja 1961 (alempi.). Vuoden 1954 kartalla alueen luoteisrantaan tulevat junaraiteet ja molemmilla kartoilla alueen rantaosa on varastoaluetta.